

Michala Kosfa, starostu obce Ladomirová, si aj spoluobčania občas pleťú s Jánom Čarnogurským

Sedem listov premiérovi Mečiarovi

Michal Kosť, starosta obce Ladomirová vo Svidnickom okrese, už dva roky vypisuje listy slovenskému premiérovi, ministrom dopravy, ministrom kultúry i ministrom životného prostredia. Dva roky ich žiada, doslova prosí, o pomoc pre svoju obec. Ladomirová sa začína topiť v dlhoch. Nemá dostavanú kanalizačnú sieť, potrebuje opraviť cestu, úplne rozbitú neustále prechádzajúcimi kamiónmi. Obec nie je ani plynifikovaná, zdevastované životné prostredie ohrozuje spodná voda rieky Ladomirky. Zreparovať potrebujú aj ikony dreveného kostolíka a celú stavbu.

Michal Kosť zasadol do kresla starostu po komunálnych voľbách za Demokratickú úniu Slovenska. Viac ako 60 percent obyvateľov Ladomirovej však v parlamentných voľbách voľilo Hnutie za demokratické Slovensko. To Hnutie za demokratické Slovensko, ktoré dnes na Slovensku vládne a od ktorého Ladomirová čakať na riešenie svojich starostí.

Michal Kosť ich chcel vybiť najprv na úrovni okresu. Jeho obec však pre okresných funkcionárov nebola prioritou. Odfajli ho slovami, že aj nie dediny potrebujú prostriedky na kanalizáciu, cesty, školy. Kosť sa preto spojil s ďalšími dvoma starostami v okrese. Zorganizovali petičiu občanov a zaslali ju spolu s ďalšími listami na úrad vlády, do parlamentu, na ministerstvá. Len premiérovi Michal Kosť adresoval sedem listov. Starosta najprv o novinárskych nechcel ani počuť - bál sa, že tak peniaze pre Ladomirovú nevybojuje. Po dvoch rokoch márneho vypisovania sťažností do hlavného mesta však začal hovoriť aj s novinármi. Ani to, ani spojenie s ďalšími starostami, mu však zatiaľ nepomohlo.

AKO DOBRÝ VOJAK ŠVEJK

A tak sa Michal Kosť vybral priamo do Bratislavy, aby tu absolvoval siahodňú analýzu akoby vystrihnutú z Osudov dobrého vojaka Švejka.

V pondelok ráno vystúpil z rýchlika, unavený z celonočného cestovania. V kufri mal sviatocný obek, čisté košeľe, kravaty. Ubytoval sa a zamieril na ministerstvo dopravy a spojov. Prijali ho na slušnej úrovni, niečo prísľubili - v skutočnosti však žiadne peniaze. Počas ďalších dní pochodil ďalšie úrady, politické strany, nadácie. Rozprával sa s desiatkami ľudí, s desiatkami štátnych úradníkov.

Na tom, či ho úradníci považujú za permanentného sťažovateľa, mu nezáležalo. Neodbytné si vďaka vyhovajal prijatia. V hlavnom meste strávil celý tento týždeň. S vierou, že odbijú pre svoju obec peniaze.

Vydšiel s prázdnyimi rukami. Možno s niekoľkými prísľubmi.

Dosť sa podobá na Jána Čarnogurského, s ktorým sa tiež v Bratislave stretol: možno preto mu vládni úradníci veľmi v ústrety nevychádzajú. V Ladomirovej si z neho ľudia robia tak trochu posmeh: keď kráča po ulici, vravia: „Aha, ide Čarnogurský!“

NA STRETNUTÍ S PREZIDENTOM

Vo štvrtok popoludní však už stál v jednom zo salónikov prezidentského paláca a čakal na prijatie u prezidenta Michala Kováča. Stál uprostred miestnosti s diplomatkou v rukách niekoľko minút a trpezlivo čakal. Nakoniec sa dočkal prijatia, o akom sa mu možno ani nešlo. Prezident si ho trpezlivo vypočul a pôvodne plánované tridsaťminútové stretnutie sa predĺžilo. Na tvárach prezidenta i jeho poradcov bolo vidieť, že ich rozprávanie starostu z ďalekej východoslovenskej rusínskej dediny zaujalo.

Kosť rozprával tak sugestívne a plyne, že

čas beží pomalšie ako hodinky. Pospomína množstvo problémov, s ktorými jeho obec zápasí, vysťažuje sa, ako nepochodil na úrade vlády, spomenie, že ho vláda, ministri, parlament často ignorujú. Pričom jemu ide len o jedno: aby pre ľudí v jeho dedine zabezpečil lepší a prijateľnejší život.

„Kde beriete toľko síl a nápadov?“ pýta sa prezident Michal Kováč starostu Ladomirovej. „Uskutočnenie každého z nich si vyžaduje nejaký čas. Chcel by som vám však vyjadriť obdiv a uznanie a poďakovanie, lebo nebyť takých ľudí, ako ste vy, nádej ostatných ľudí a viera v starostu, ktorý ich zastupuje, by sa stratila. Sami však iste dobre viete, že hlavou mŕ nemôžete prežiť. Ste obdivuhodný človek - vychádzajú už len z toho, čo sme tu teraz počuli. Mnohí ministri by mohli začať prísť poťava k ľuďom z pozície nie vládcov, ale z pozície služobníkov ľudu. Ale na to je potrebné, aby zavládli úplne iné ozvučenie v spoločnosti, aby nastala zásadná zmena. Tá však nastane len vtedy, keď nastane zásadná zmena v krajine, čo sa však môže udiť len v rámci voľieb. Takže vydržte! Co iné vám môžem povedať? Vždy vtedy prináša nové a nové problémy. A ja vám držím palce.“ uzavrela prezident Slovenskej republiky Michal Kováč.

Stretnutie sa končí.

Michal Kosť si vydychnie. Po absolvovaní toľkých inštitúcií je už unavený. „Som rád, vždy pred prezidentským palácom, že prezident mi dáva aspoň morálnu podporu. To presvedča vládu neurobiť a asi ani neurobiť tak, ako ani jeden z jeho ministrov. Myslím si, že inštitúcia prezidenta je veľmi dôležitá. Keď si nebudeme vzájomne prezidenta, nebudeme si vzájomne ani hodnotu vlastného štátu a vôbec jeho občanov. Nebudeme mať v tom prípade žiadnu hrdosť. K tomu roku, že navštívim prezidenta, som sa rozhodol už dávno, ešte vtedy, keď som dostal ponuku na stretnutie na úrade vlády. Vtedy som sa rozhodol, že navštívim aj viera v prejavom svojej osobnej postoj a vyjadriť mu svoju podporu. Pocty človeka z viďecka, ktorý prývkrát príde do prezidentovho paláca, sa dajú len veľmi ťažko popísať, ale tá budova je nádherná. Keď tam vstúpim, máte pocit, že ste v kráľovstve. A čo sa týka samotného stretnutia? Počas tohto týždňa som ich absolvoval veľa - počnúcimi stretnutiami na úrade vlády - a ešte vo štvrtok ráno som sa s tým nevedel vyrovnat. Niša diskusia na úrade vlády bola ako debata hlučného so stiepm.“

Michal Kosť je vyznamim gréckokatolíck, ale tvrdí o sebe, že akceptuje ľudí každého

vierovyznania. On, ktorý je pôvodom Rusín a pre rusínsku národnosť žijúcu na Slovensku chce urobiť čo najviac, bol vždy zmierlivý voči ostatným národnostiam, národom a rasám.

„Ak sa svet - v našom prípade hlavne Slovensko - nepoberie cestou k väčšej tolerancii, nebudeme sa mat dobre. Pre mňa sú v živote dôležité tri veci: tolerancia, spolupatričnosť a láska.“

Zároveň sa však sťažuje. Sťažuje sa na ľudí, ktorí podľa neho neodvážajú svoju robotu tak, ako by to robili má. Na prvom mieste je Vladimír Mečiar.

VEC ČÍSLO...

Stážnosť na prvého úradníka štátu - predsedu vlády SR Vladimíra Mečiara

„Váš pán premiér nielenže ignoruje prvého občana Slovenska - prezidenta SR, ale v podstate identicky sa správa aj k prvým občanom obci SR (rovnoako sa na základe mojich skúseností správajú aj ministri a nižší štátni úradníci). Vzhľadom na to, že pán premiér na moje žiadosti o prijatie nereaguje, odpovede-neodpovede si formálne alebo žiadne, obraciam sa na Vás. Nazoaj je pán Mečiar premiérom iba starostom a občanom HZDS?“

(Zo stážnosti M. Kosťa predsedovi NR SR Ivanovi Gašparovičovi)

Nielen Michal Kosť, ale aj starostovia obcí Hunkovce a Krajná Poľana doslova prosili, aby im vláda pomohla. Čez ich dediny nepretržite ťahnu tisíce kamiónov smerom do Poľska a späť. Zvyšší sa počet nechtô, cesty sú úplne rozbité. V obciach zavládla nespokojnosť obyvateľov, ktorí požadujú od štátu pomoc pri výstavbe chodníkov, kanalizácie, požadujú odborné statické posudky na rodinné domy v blízkosti cestnej komunikácie a vôbec prehodnotenie celej koncepcie výstavby diaľnic.

Odpoveď vlády?

Nie. Len niekoľko oficiálnych papierov. Napríklad minister dopravy Alexander Režek odpovedal starostovi Kostovi na jeden z jeho listov v tom zmysle, že „Slovenská správa ciest preverí možnosť dočasného riešenia bezpečnosti cestnej premávky“. To bolo všetko. Ale tento list ministra dopravy SR je napísaný na papier takej kvality, akú si môže dovoliť napríklad americký prezident v oficiálnom písomnom styku s Borisom Jelcinom.

A ľudia v Ladomirovej sa zatiaľ čudujú, prečo to ministerstvo nemá dost peňazí, aby vyriešilo problém jednej cestnej komunikácie.

„Upravy (...) môžu byť začaté už v roku 1997 za podmienok, že obec Ladomirová poskytnie v rozhodujúcej miere pomoc investovaniu.“

(Odpoveď na list starostu Ladomirovej od Petra Ondovička, vrchného riaditeľa sekcie cestnej infraštruktúry ministerstva dopravy.)

STÁŽNOSŤ NA MINISTRA HUDECA

„Baskovia, Provensálc, Bretňaci, Rusini.“ pokračuje Michal Kosť. „nehodné deti národov. Pamíre však do oveľa väčšieho spalku, zapísaného v červenej knihe ohrozených druhov. Pri dnešnom spôsobe myslenia by ste nás mohli označiť za nechcené deti modernej planéty. Už roky sa namiesto budovania občianskej spoločnosti z úst vysokých ústavných činiteľov šíria bludy o nadštandardných právach menšín. Ale povedzme si, kto delf občanov SR do niekoľkých kategórií? Ako tie údajne nadštandardné národnosti práva vnímať ja a moja rodina? Mám syna v piatom a deťku v treťom ročníku. Učia sa anglicky a nemecky jazyk. Aj petičiu svojho otca sa naučil nemožno, lebo učebnice majú zamknuté...“

Starosta Ladomirovej sa vo svojom sťažovaní nezdáva. Píše ďalší list - znova predsedovi vlády Mečiarovi. Napísal mi ich spolu sedem. Tento sa týka ministra kultúry Ivana Hudeca. Starosta Kosť podáva na Hudeca stážnosť.

Píše: „Váš minister kultúry je vzorovým nositeľom nerešpektovania občianskych práv rusínskej menšiny v SR. Štátny fond PRO SLOVAKIA i mediálna politika sú pod jeho vedením nástrojom diskriminácie Rusinov.“

Ale premiéra to nezaujímá.

Pravdepodobne ho nezaujali ani nasledujúce riadky, kde Michal Kosť píše o tom, že dedina chce, aby bol už konečne zreštaurovaný ikonostas, ikony a celý drevený Kostol sv. Michala archanjela z roku 1742.

Napriek tomu však bol list, v ktorom Michal Kosť ponúka premiérovi, aby prijal „záštitu nad regionálnym kultúro-spoločenským podujatím Cyrilometodské dni“, postupnými inam.

Štátnemu fondu kultúry PRO SLOVAKIA. Riaditeľ fondu Ing. František Kraňanský vo svojej odpovedi starostu Ladomirovej presvedča, koľko prostriedkov už štát poskytol na reštaurovanie pamiatok. Ďalej vyššieje ďalšie príspevky štátu na rozvoj rusínskej kultúry. Summa summarum (od roku 1993): 5 307 500. Otázka znie, či je to veľa alebo málo vzhľadom na to, koľko obyvateľov východného Slovenska sa hlási k Rusinom.

NORMÁLNU ODPOVEĎ VRAJ NEDOSTANE

Michal Kosť je v tejto chvíli zúfaly. Tak, ako sú zúfaly jeho spoluobčania, ktorí chcú nazoaj len niekoľko základných ľudských potrieb: aby im vo svojich domoch pokoj, aby im tam neburačali kamióny, aby mali čisté životné prostredie. Ale za deti mohli vykupat v rieke bez obáv rodičov, že s nimi nebúď musieť každú chvíľu chodiť na pohotovosť.

„Nie. Normálnu odpoveď v tejto chvíli nedostane. Možno len preto, že nie nekandiduje na HZDS. To jednoducho nie som jedným z tých vyvolených. Alebo preto, že sa podobám na Čarnogurského.“

Vera si Michal Kosť zbalil svoje veci a nasadol na vlak. Domov. Do Ladomirovej.

Je možné, že v nasledujúci voľbách voľit HZDS.

VÁCLAV PANKOVČIN
FOTO SME - PAVOL MAJER